

Absalons København

Hvilket klassetrin?

3. - 4. klasse	
5. - 6. klasse	X
7. - 9. klasse	

Forløbets omfang?

Kort forløb (1-4 lektioner)	
Mellemlangt forløb (5-8 lektioner)	X
Langt forløb (9+ lektioner)	

NB! 1 lektion = 45 min.

Hvilke kompetenceområder dækker forløbet?

HISTORIE

Det lokale, regionale og globale	
Familie og fællesskaber	
Historiekanon	X
Historisk bevidsthed	X
Historiske fortællinger	
Historiske problemstillinger	
Historiske problemstillinger og løsningsforslag	
Historiske scenarier	
Historiske spor	
Kildeanalyse	
Konstruktion og historiske fortællinger	X
Kronologi	
Kronologi, brud og kontinuitet	
Livsgrundlag og produktion	
Principper for overblik	
Samfund	
Sprog og skriftsprog	

Indeholder forløbet følgende elementer?

Inddrager bevægelse	
Tværfagligt forløb	
Uden for skolen	(X)

Absalons København

Problemstilling

Hvad siger historien om Absalon og hvornår er denne historie opstået?

Præsentation og begrundelse

Forløbet handler om Absalon og hans påståede rolle som Københavns grundlægger. Eleverne skal tilegne sig viden om Absalon og sætte dette i relation til historiebrug og identificere de typer af historiebrug der er anvendt gennem tiden i forhold til Absalon. Materialet i forløbet er meget alsidigt og rummer både billedmateriale, film, tekst, spor og beretninger, så eleverne får rig mulighed for at anskue Absalon fra forskellige vinkler og gennem flere forskellige historiske perioder.

Absalon som Københavns grundlægger er en sejlvet myte, der har fæstet sig i den danske selvbevidsthed og nationale bevidsthed. Forløbet her sigter mod at skabe et mere nuanceret billede af Absalon og København gennem arbejde med mange typer kilder og beretninger. Man kan sagtens udvide forløbet til at arbejde mere med de kildekritiske begreber eller man kan inddrage dem løbende, hvis eleverne tidligere har arbejde med de kildekritiske begreber.

Forløbet er udarbejdet af Tanja Andersen

Kompetenceområde/-mål

Kronologi og sammenhæng

Eleven kan sammenligne væsentlige træk ved historiske perioder

- Eleven kan bruge kanonpunkter til at skabe historisk overblik og sammenhængsforståelse

Historiebrug

Eleven kan perspektivere egne og andres historiske fortællinger i tid og rum.

- Eleven kan forklare historiske fortællingers sammenhæng med fortidsfortolkninger og nutidsforståelser.
- Eleven kan analysere brug og funktion af fortalt historie.

Materialer

- Kjær, Sidse: Den danske historiekanon, SorrySister, 2019-20. (Absalon)

Link: <https://www.historiekanon.com/se-film-4000-f-kr>

- DR.DK/skole: Absalon var ikke Københavns grundlægger, 2013.

Link: <https://www.dr.dk/skole/historie/absalon-klipsamling>

- DR.DK/nyheder: I al hemmelighed er 20 skeletter dukket op under Rådhuspladsen, 2018

Link: https://www.youtube.com/watch?time_continue=56&v=6eOwgjzb0Q&feature=emb_logo

- DR.DK/Undervisning: Historien om Danmark – Tidlig middelalder, 2017

Link: <https://www.dr.dk/undervisning/dansk/tv-serien-historien-om-danmark>

Andersen, Tanja: Absalon, 2020 (Bilag 1)

Andersen, Tanja: Absalons København, 2020 (Bilag 2)

Andersen, Tanja: Historiebrug, 2020 (Bilag 3)

Andersen, Tanja: Myten om Absalon, 2020 (Bilag 4)

Andersen, Tanja: Historiebrug- og misbrug af Absalon, 2020 (Bilag 5)

Lektionsplan: Absalon

Lektionsplan				
Modul	Indholdsmæssigt fokus	Færdighedsmål	Læringsmål	Undervisningsaktivitet
1 (2 lektioner)	Præsentation af Absalon	Eleven kan bruge kanonpunkter til at skabe historisk overblik og sammenhængsforståelse	Eleven kan <ul style="list-style-type: none"> ▪ Undersøge hvem Absalon var ▪ Redegøre for Absalon som henholdsvis biskop og som kriger 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Undersøg skolens læremidler (taskebøger og læringsportaler) og biblioteksbøger: Hvad siger disse om Absalon? ▪ Se filmen "Absalon på historiekanon.com". ▪ Eleverne læser bilag 1 "Absalon" og laver den tilhørende opgave med at beskrive Absalon som henholdsvis biskop og som kriger. ▪ Tal sammen på klassen om elevernes besvarelser.
2 (1 lektioner)	Absalon var ikke Københavns grundlægger	Eleven kan forklare historiske fortællingers sammenhæng med fortidsfortolkninger og nutidsforståelser.	Eleven kan <ul style="list-style-type: none"> ▪ Forklare hvorfor Absalon ikke grundlagde København 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Se DR-klip om Absalon "Absalon var ikke Københavns grundlægger" ▪ Læs bilag 2 "Absalons København" (men laver ikke opgaven endnu) ▪ Se kort video "I al hemmelighed er 20 skeletter dukket op under Rådhuspladsen" ▪ Opsummer modulets indhold og lad eleverne besvare læringsmålet ▪ Eleverne besvarer nu opgaven, der er formuleret sidst i Bilag 2.
3 (2-3 lektioner)	Forskellige former for historiebrug	Eleven kan analysere brug og funktion af fortalt historie	Eleven kan <ul style="list-style-type: none"> ▪ redegøre for de 6 former for historiebrug ▪ give eksempler på de 6 former for historiebrug ▪ give eksempler på, hvordan man kan bruge historiske eksempler på andre måder 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Eleverne læser bilag 3 "Historiebrug" og laver opgaven i forlængelse deraf, hvor de skal identificere, hvilke former for historiebrug vedr. Absalon de indtil nu er stødt på? Dette arbejde skal de gemme og udvikle på i modul 4. Det kan anbefales at hele eller dele af bilaget gennemgås på klassen, for at sikre at eleverne forstår de 6 former for historiebrug. ▪ Sammen ser I de første 33 min. af udsendelsen "Danskernes historie – tidlig middelalder". Tal efterfølgende sammen på klassen om: <ul style="list-style-type: none"> - Hvordan fremstilles Absalon? Hvorfor fremstilles han mon sådan? Kan vi i TV-serien se, at man fremstiller Absalon i overensstemmelse med den nye viden, vi har om ham? Hvorfor/hvorfor ikke? ▪ Eleverne læser Bilag 4 "Myten om Absalon". ▪ Eleverne laver ordstafet på "Absalon". Se øvrige gode råd og kommentar" for uddybning af aktiviteten.
4 (2-3 lektioner)	Eksempler på brug og misbrug af historien om Absalon	Eleven kan forklare historiske fortællingers sammenhæng med fortidsfortolkninger og nutidsforståelser. Eleven kan analysere brug og funktion af fortalt historie	Eleven kan <ul style="list-style-type: none"> ▪ Identificere forskellige former for historiebrug i forhold til Absalon 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Eleverne skal lave en planche der viser, hvordan Absalon er blevet brugt og misbrugt i historiske sammenhænge. Opgaven er formuleret i bilag 5

Forslag til:

Nærområdet som læringsrum

Ligger jeres skole i Københavnsområdet anbefales det kraftigt at I besøger de steder, der omtales i forløbet fx Absalon statuen på Højbro Plads og relieffer på Københavns rådhus. Der er også spor i lokalområdet i Roskilde, men ellers er Absalons historie og brugen af den meget orienteret omkring København.

Øvrige gode råd og kommentarer

Ordstafet "Absalon"

Eleverne har nu fået en del viden om Absalon, både noget vi kan antage at være faktisk og noget, hvor vi godt ved, at den viden vi har ikke er helt korrekt. I denne aktivitet skal eleverne forsøge at adskille disse to. Del klassens tavle op på midten. Den ene side får overskriften "Fakta om Absalon" og den anden side får overskriften "Fup om Absalon". Eleverne deles i 3-4 grupper og får hver sin farve tusch. På startsskuddet løber en elev fra hver gruppe op og skriver et ord eller en kort sætning, der passer ind i en af de to kategorier. De må ikke skrive noget, der allerede står der i forvejen. De andre i gruppen skal imens holde øje med, hvad der bliver skrevet og give hinanden gode råd til, hvad den næste kan skrive. De skiftes herefter til at løbe op til tavlen for at skrive noget.

Resultatet vil forventningsvist være, at det meste af det de ved om Absalon er fakta.

Bilag 1: Absalon

Absalons barndom

Absalon blev født i 1128 og kom fra en magtfuld og rig familie. Han havde en ældre bror, der hed Esbern Snare, som skulle arve titlen som herremand og familiens gårde, efter deres far. Det var helt normalt dengang, at den ældste af sønnerne arvede det. Derfor var Absalon nødt til at finde på noget andet at lave, og på den tid, hvor Absalon levede, var det meget normalt for den anden ældste søn i en velstående familie at gå kirkens vej, dvs. at uddanne sig til præst. Dengang var kirkens folk lige så magtfulde som kongen selv. Derfor tog Absalon som 18-årig afsted til Paris, hvor han blev uddannet inden for kirken.

Ud over Absalon og Esbern boede der hos familien også en tredje dreng. Han hed Valdemar og var kommet i pleje hos familien, efter at hans far var blevet myrdet. Valdemars far var af kongelig slægt, og dermed var Valdemar én blandt flere mulige kandidater til at blive konge engang i fremtiden. Valdemar og Absalon voksede op som brødre og havde et tæt forhold gennem hele livet, hvor de på skift hjalp hinanden.

Kampen om kongemagten

I midten af 1100-tallet opstod der borgerkrig i Danmark. Det skyldes at der var tre mænd, der alle ønskede at blive Danmarks næste konge. Disse var Svend, Knud og Valdemar. -Altså den Valdemar, som var vokset op sammen med Absalon. De tre endte med at dele Danmark imellem sig, sådan at Absalon havde magten i

Jylland, mens Svend havde magten i Skåne (der i dag ligger i Sverige) og Knud fik magten på Fyn og Sjælland. Nu skulle man så tro, at der var ro på, men det viste sig ikke at være tilfældet. Efter 10 års borgerkrig blev der nemlig holdt en fest, fordi man ville fejre krigen endelig var slut, men Svend havde planer om at myrde de to andre. Det lykkedes ham at dræbe Knud, men Valdemar nåede at stikke af. Begivenheden blev senere kendt som "Blodgildet i Roskilde". Valdemar samlede kort tid efter en stor hær og senere på året sejrede Valdemar over Svend, og blev derefter konge af hele Danmark. Han blev derefter kendt som Valdemar den store.

Billedet viser et såkaldt "Anskuelsestavle" fra 1898. Disse blev brugt i skolerne som en del af undervisningen. Eleverne kunne bruge dem til at få viden og til at forstå sammenhænge

Venskab for livet

En ting var, at Valdemar og Absalon var vokset op sammen, og betragtede hinanden som brødre. En anden ting var deres venskab.

Gennem hele livet holdt de sammen og støttede hinanden. Fx havde Absalon under borgerkrigen fået hjælp fra Absalon. Så da Valdemar var blevet konge af hele Danmark, ville han gerne takke Absalon for hans hjælp. Derfor gav han ham byen "Havn", der senere blev til København. Ud over det, sørgede Valdemar for, at Absalon blev biskop af Roskilde. En biskop er det religiøse overhoved i et større område af Danmark. Senere i 1177 blev Absalon også ærkebiskop af Lund og det betød, at han nu var en slags chef for alle biskopper i hele Norden. Absalon støttede også Valdemar, så han blev en meget magtfuld konge. På den måde havde Absalon og Valdemar tilsammen rigtigt meget magt i Danmark.

Forsvar af Danmark og København

Venderne var et folk der boede på en ø, Rygen, i den nordlige del af Tyskland. Både Valdemar og Absalon var meget trætte af dem, for de var nemlig *sørøvere*, og de blev hele tiden ved med at angribe kysterne langs Sjælland. – og det område var Valdemar konge over og Absalon biskop af. Derfor besluttede de sig for at sætte en stopper for venderne. I 1169 angreb de Rygen og erobrede vendernes borg "Arkona". På øen havde venderne opsat en statue af deres gud, Svantevit. Den væltede Valdemar og Absalon og besluttede, at venderne skulle *gøres kristne*.

Derudover blev Rygen gjort til en del af Roskilde stift og dermed til et område, hvor Absalon havde magten over religionen. Herefter tvang han venderne til at blive kristne. Sejren på Rygen var et tegn på, at den danske konge var blevet meget magtfuld og i de efterfølgende år, kom Danmark til at erobre flere nye områder.

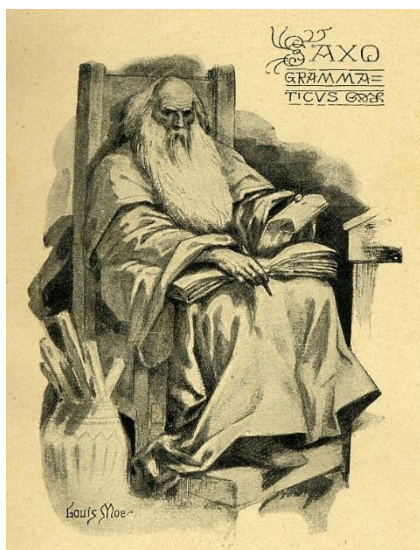

Kriger-biskoppen

Udover at Absalon var blevet biskop, og derfor ofte ses med bispehue og bispestav, var han også en kriger. Han var nemlig meget optaget af, at kristendommen skulle udbredes til så mange som muligt. Man kunne måske forestille sig, at en biskop ville gøre det ved at fortælle om, hvor god Gud er, men Absalon brugte oftere sværdet til at overbevise folk om, at de skulle blive kristne. Somme tider oplevede han modstand fx da han forsøgte at bekæmpe nogle skånske bønder. I første omgang måtte Absalon opgive kampen og flygte tilbage til Sjælland. Her fik han så hjælp fra Valdemar, så de sammen kunne få skovlen under de skånske bønder.

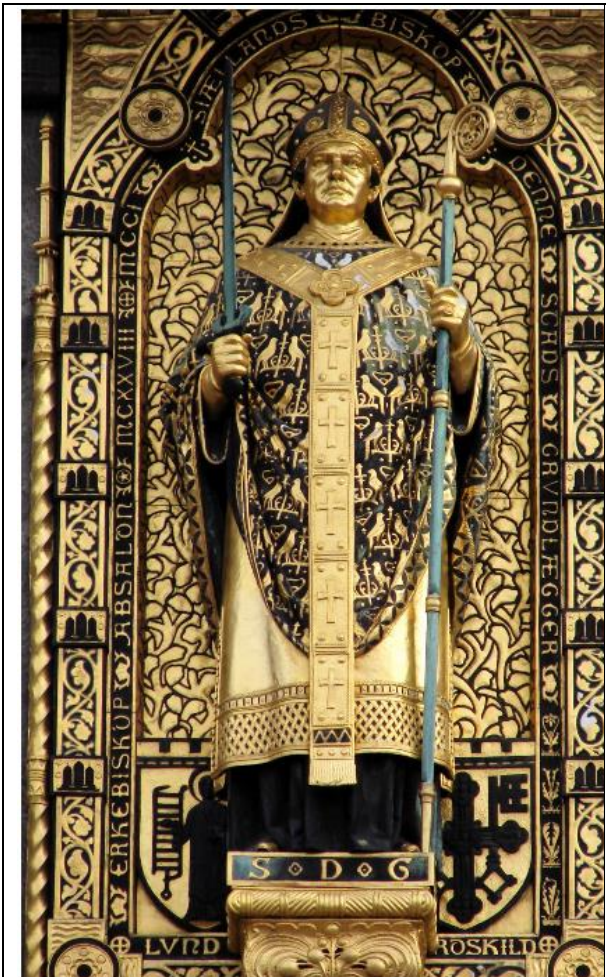
Saxo

Der er ingen tvivl om, at Absalon spiller en stor rolle i den danske historie, men det er der faktisk flere forklaringer på. Den ene er naturligvis de ting han gjorde, både alene og sammen med Valdemar. Noget andet var, at Absalon selv sørgede for, at han ikke sådan lige ville blive glemt. Han bad nemlig historikeren Saxo om at skrive "danmarkshistorien". Saxo skrev også om alt det, der var sket i Danmark før Absalon og

Valdemar den store, men de to fyre fik en helt særlig rolle i Saxos fortællinger om "Danernes gerninger". Bogen skulle spredes til andre europæiske lande, så andre konger og fyrster kunne læse om, hvor fantastisk Danmark var, og hvorfor Danmark var et vigtigt land, man ikke skulle undervurdere. Mange af historierne var egentligt bare gamle fortællinger, der handlede om kongerne før Gorm den gamle. Og derfra handlede det om tiden fra Harald Blåtand, der var konge ca. 956-986 til Valdemar den store og Absalons tid. Desværre døde Absalon inden bogen var færdig, så han fik den aldrig selv læst. I mange år derefter blev Saxos danmarkshistorie en vigtig kilde til den danske historie.

Her kan du se to billeder af Absalon. Den ene er et relief fra Københavns rådhus. Den viser Absalon som Biskop. Den blev lavet i 1901. Den anden er en rytterstatue, der viser Absalon som kriger. Den er fra 1902. Du skal i felterne nedenunder skrive stikord eller korte sætninger, der beskriver hvad Absalon gjorde henholdsvis som Biskop og som kriger.

Absalon som Biskop

Absalon som kriger

Bilag 2: Absalons København

Rytterstatuen af Absalon står i hjertet af København lige i det område, hvor det oprindelige Havn lå. Fra sin plads kan Absalon kigge over mod det nuværende Christianborg, der ligger på den lille ø, som vi kalder Slotsholmen. Det var her, at Absalon byggede sin borg, og i dag kan man se resterne af denne borg under Christiansborg. Men resterne her afslører også, at der har ligget en borg på stedet før Absalon kom til, og at hans borg er bygget oven på denne tidligere borg.

I mange år har Absalon fået æren som Københavns grundlægger, men i dag ved vi, at det ikke helt er rigtigt. Da Absalon fik "Havn" var der allerede mennesker, der boede der. I mange år mente man, at det ikke havde været en rigtig by, men mere bare et såkaldt fiskerlejer. I dag ved vi, at havn var en rigtig by, og at den nok havde ligget der i mindst 100 år, før Absalon kom til.

Da Absalon kom til byen fik den hurtigt derefter nyt navn til København. Selvom vi i dag tænker, at København er den vigtigste by i Danmark, så var den det ikke i 1100-tallet. Det var derimod Roskilde og Lund, og København lå placeret næsten lige imellem dem. Det betød, at al handel mellem Roskilde og Lund gik gennem København, og derfor blev København meget hurtigt en stor og vigtig by.

Fordi København var en stor handelsby, blev den ofte plyndret, blandet andet af venderne. Det blev Absalon træt af, og derfor byggede hans sin borg.

Navnet "Havn" dukker op første gang i den islandske "Knytligesagaen". I den kan man høre om, hvordan Kong Magnus Den Gode i 1043 kom til Havn. Da man begyndte udgravningerne til Metroen i København i 1990'erne fandt man også masser af beviser for, at Havn var ældre end man tidligere havde antaget, og at byen havde bestået af mere end blot et par fiskerhuse, da

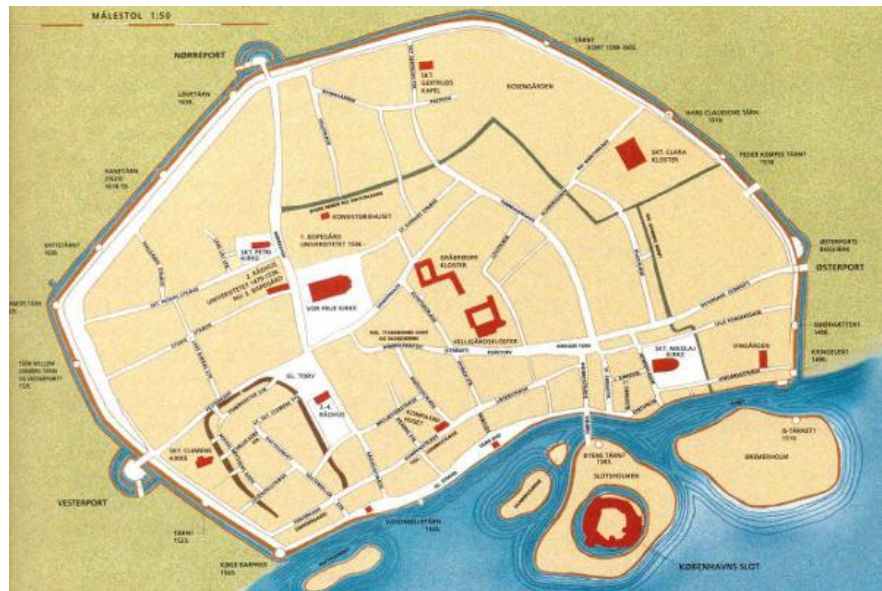
Absalon kom til byen i 1167. På billedet kan du se, hvordan Havn har set ud da Absalon kom til byen.

Blandt de arkæologiske fund i forbindelse med metrobyggeriet, var der eksempelvis fund af kirkegårde med skeletter fra 1000-tallet, anlæg til veje, huse og mange genstand. Dette beviste tilsammen, at der havde været tale om en by, der trivedes og havde en rimelig stor befolkning. Det er rimeligt at antage, at København i 1100-tallet allerede var en handelsby.

Udgravningerne viste også, at byen strakte sig fra dér, hvor Rådhuspladsen i dag ligger til dér, hvor Kongens Nytorv i dag ligger. Dvs. i det område, hvor Strøget i dag ligger. Her har der boet både håndværkere og handelsmænd i træhuse eller bindingsværkshuse med små tilhørende haver, hvor man kunne dyrke og være selvforsynende med grøntsager. Uden for byen og på Amager lå de såkaldte "fællede", som var

fællesarealer, hvor husdyrene kunne græsse. Man har også fundet spor efter en vold omkring byen. Københavns placering har, og er stadig, meget optimal for netop handel, da det er nemt at fragte varer til og fra byen. Derfor kom København også med tiden til at overhale de ellers mere magtfulde byer som Roskilde og Lund. Det er begrænset, hvad vi ellers ved om befolkningens liv i byen, da der ikke findes skriftlige kilder om det.

Ud over de arkæologiske fund kan man desuden argumentere for, at det er meget usandsynligt, at Absalon skulle have fået et helt ubetydeligt område af Valdemar den store. Man skal huske, at Havn var en gave som tak for støtten, og det havde nok været en meget beskedent gave, hvis det blot havde været en lille ubetydelig by med et par fiskerhuse.

Bare fordi det ikke var Absalon, der grundlagde København, skal man ikke afskrive ham som ubetydelig for byens historie, for det er nok også Absalons fortjeneste, at byen voksede sig så stor, at den i 1300-tallet var Danmarks rigeste og mest betydningsfulde by. På kortet herover kan du se, hvor stor København var blevet i 1500-tallet. Den ældste del af byen (det oprindelige Havn) ses indrammet nederst til venstre.

I 2017 fejrede man 850 år for Københavns grundlæggelse, med det var nok mere korrekt, hvis man havde fejret, at det var 850 år siden, at Absalon kom til byen. Og det havde været mere korrekt, hvis man havde fejret byens 1000 års dag.

Opgave: Du har nu set 2 små klip sammen med resten af klassen og derefter læse om Absalons København. Forklar bagefter med egne ord, hvorfor Absalon ikke var Københavns grundlægger. Inddrag så mange argumenter som muligt. Du skal skrive herunder:

Bilag 3: Historiebrug

Eksempel på historiebrug i reklamer: Speltmysli, der markedsføres som "forfædrenes fuldkorn". Det må være særlig sundt!

Hvad er historiebrug?

Historiebrug handler ganske enkelt om, hvordan man bruger historie. Man kan sige, at det handler om, hvordan vi VÆLGER at bruge historien.

Det er vigtigt at kunne forstå, at historie er noget, som både kan bruges og misbruges, og at det er helt

centralt at vide det for dig, som skal blive klogere af, og på, fortiden.

Du kender det nok fra dit eget liv. Sommetider bruger du også fortiden som et argument for at få en sag igennem f. eks. når du bruger udtryk som "Jamen, jeg plejer at..." eller "Kan du ikke huske dengang, hvor du sagde at...". Du har nok også hørt mange voksne sige ting som "Dengang jeg var barn...". De bruger måske fortiden til at fremhæve nogle værdier, der er vigtige for dem, men som børn i dag ikke deler med dem på samme måde.

Har du været til en fodboldkamp, har du måske også oplevet, at de danske fodboldfans har en vikingehjelm på hovedet. Med den vil de gerne sende et signal til modstanderne om, at "vikingebloodet" lever i os danskere endnu, og at vi dermed er nogle satans karle, som man ikke helst skal undgå at komme op og topes med.

Historiekultur og -brug

I historieundervisningen arbejder du med 'fortiden'. Det er en tid, der ikke findes mere. Når vi skal tale om fortiden, er vi nødt til at skabe beretninger eller 'fortalte historier'. Der findes så at sige ikke nogen "rigtig historisk fortælling", men der findes mange fortolkninger af fortiden og derfor mange bud på, hvordan fortiden har været. Derfor siger vi også, at den fortalte historie er en 'konstruktion', altså noget vi selv opbygger og skaber.

Et eksempel som de fleste børn og unge kender, er i forbindelse med konflikter, der søges løst. Her er en historie, som minder om noget, du selv har oplevet:

Det er frikvarter og skolegården er proppet med børn, der leger, løber rundt og råber. Ved rutsjebanen står Mathilde. Hun er en lidt forsigtig pige, som i dag har vovet sig op af trapperne og nu står lidt afventende ved rutsjebanen og forsøger at tage sig mod til at sætte sig ned og rutsje. Imens kommer Albert. Han har lige diskuteret med nogle drenge om, hvorvidt han tør eller ikke tør køre baglæns ned af rutsjebanen. Nu er han ivrigt efter at bevise, at det tør han godt. Da han kommer derop og ser, at Mathilde spærrer vejen, spørger han først, om hun ikke godt gider rutsje eller flytte sig. Mathilde, der faktisk ikke har lyst til nogen af delene, siger ikke noget, men kigger forsigtigt på Albert og kigger så væk. Albert bliver utålmodig og siger

så: "Vil du rutsje?". Mathilde nikker forsigtigt og sætter sig derefter ned på rutsjebanen, men tør ikke gøre mere. Alberts tålmodighed er ved at løbe tør, og han beslutter sig for at hjælpe Mathilde på vej og giver hende et lille puf. Mathilde hviner og skriger, mens hun rutsjer ned og begynder straks derefter at græde og løber ud, for at finde en voksen. Albert skynder sig baglæns ned af rutsjebanen til stor begejstring for de andre drenge, der står og venter.

Kort tid efter står der en pædagog med en grædende Mathilde i hånden og spørger Albert, hvorfor han dog har skubbet Mathilde ned. Albert forstår ikke, hvad hun mener, og siger, at han ikke har skubbet, men at han har hjulpet hende, og at hun gerne selv ville have det. Det nægter Mathilde. Albert holder fast i, at han havde spurgt hende, om han skulle give hende et puf og siger, at han i øvrigt flere gange tilbød hende hjælp, men at Mathilde bare havde stået og kigget ondt på ham. De andre drenge fortæller, at de også havde set, at Mathilde stod og spærrede for Albert og drillede ham, så han ikke kunne komme forbi, og at hun havde haft det sjovt, da hun kørte ned af rutsjebanen, for de havde selv hørt hende hvine. Pædagogen er lidt usikker på, hvad der er sket, for Albert har førhen været en voldsom dreng, men har over det seneste års tid hverken slået eller sparket andre børn, hvilket han ellers havde for vane i 0. klasse. Og Mathilde, hun har aldrig gjort noget forkert. Det ender med, at pædagogen siger til Albert, at han altså ikke må skubbe andre, og at hvis han gør det igen, så får det store konsekvenser for ham.

Hele historien om Albert og Mathilde kræver i virkeligheden mange historier. Der er Alberts, Mathildes og de andre drenges oplevelse af situationen – det kan vi kalde 'fortidsfortolkningen'. Pædagogens kendskab til de to børn er også en fortidsfortolkning. Men samtidig skal pædagogen også skabe en 'nutidsforståelse' ud fra, hvad børnene fortæller hende, at der er sket. Ud over det opstiller pædagogen en 'fremtidsforventning' nemlig den, at når nu Albert igen i dag har skubbet et barn, så har han nok ikke ændret sig, og derfor kan han nok også i fremtiden komme til at skade et andet barn ved enten at skubbe, sparke eller slå.

Historien her er et eksempel på, at der er forskellige versioner af fortiden, og at vi mennesker konstant fortolker på fortiden. Vi gør det ud fra den nutid, vi lever i, og på baggrund af fortolkningerne har vi også nogle forventninger til fremtiden.

Typen af historiebrug

Historie bruges på mange måder. En måde at opdele dem på er fx den svenske historiker Klas-Göran Karlssons seks kategorier af historiebrug, der har hvert deres formål, behov, "brugere" og funktion:

- 1) Videnskabelig
- 2) Eksistentiel
- 3) Moralsk
- 4) Ideologisk
- 5) Ikke-brug
- 6) Underholdning/kommerciel

Videnskabelig historiebrug: Dette form for historiebrug ses oftest i læremidler, f. eks. din egen historiebog eller den undervisningsportal, I bruger. Det ses også i din lærers undervisning, hvor det er meget tydeligt, at man bevidst bruger historie til at fremme noget: Viden, færdigheder og kompetencer.

Eksistentielt historiebrug er fx fortællinger, erindringer og myter om fortidige hændelser, der til alle tider har skabt og styrket sammenhængskraft og fællesskabsfølelse. I slutningen af 1800-tallet og starten af 1900-tallet kom der øget fokus på, at eleverne i de danske skoler skulle udvikle særlige stærke følelser for "vort folk og land". Det har siden da været en del af historiefagets formål i folkeskolen og i dag hedder det sig, at: "Eleverne skal blive fortrolige med dansk kultur og historie".

Ludvig N. Hedelund: "Danmarkshistorie for Folkeskolen" var et af en række nationalforherligende læremidler, der blev udgivet til skolefaget historie i

Moralsk historiebrug kan være fordømmelse eller latterliggørelse af personer for deres handlinger og holdninger, der i samtiden blev anset for at være i orden, men som nu anses for forkerte og urimelige. Et godt eksempel på det, var under Hitlers ledelse af Nazi-Tyskland, hvor der blev gjort grin med jøderne. I dag er det meget utænkeligt, at nogen vil gøre den slags.

Ideologisk historiebrug: Politik handler om magt og indflydelse. I tidens løb har politikere og andre magthavere brugt bestemte vinklinger af historiske hændelser til at begrunde eller kritisere holdninger og handlinger. Ofte anvendes historie til at styrke og underbygge ens egen kultur eller samfunds værdigrundlag. Eksempler er museer, mindesmærker og steder, der knyttes til særlige hændelser i fortiden. Jellingmonumenterne bruges fx til at understrege Danmarks identitet som et kristent land, selvom det ofte overses, at det givetvis var en noget anden form for kristendom, der praktiseredes i Danmark i 900-tallet.

Ikke-brug af historie: Ikke-brug handler om at udslette historie eller dele af den. Det har man set mange eksempler på gennem tiden. Fx efter den tyske genforening i 1990, hvor en række gadenavne i det tidligere Østtyskland blev ændret og statuer af kommunistiske personligheder fjernet.

I maj 1945 – et par uger efter befrielsen – sprængte tidligere modstandsfolk de tyske sejrsmonumenter på Dybbøl og Als samt Bismarcktårnet på Knivsbjerg i luften.

Det tyske sejrsmonument på Dybbøl Banke. Modstandsfolk sprængte det i maj 1945.

Underholdende/kommerciel historiebrug: Men historie er ikke kun et spørgsmål om moral, politik og ideologi. Historie bliver flittigt brugt i forskellige typer af underholdning og til kommercielle formål. Det gælder spillefilm, tv-serier, fiktionslitteratur og computerspil. Turistindustrien bruger historie i markedsføring og branding af bestemte lokaliteter. Det kan være særlige begivenheder eller berømte personer, der er knyttet til bestemte steder, fx H.C. Andersen til Odense. Historiebrug er almindelig i reklamer. Tænk fx på Stryhns leverpostejts brug af vikinger. Ofte knyttes noget fra gamle dage til produktet for at signalere en særlig kvalitet, som fx marmelade fra Den Gamle Fabrik.

Opgave: Hvilke former for historiebrug vedr. Absalon er I stødt på? Brug skema

Videnskabelig	
Eksistentiel	
Moralsk	
Ideologisk	
Ikke-brug	
Underholdning/kommerciel	

Bilag 4: Myten om Absalon

Hvordan er det egentligt lykkedes danskerne generation efter generation at genfortælle historien om Absalon som Københavns grundlægger? Det skal vi se lidt nærmere på her.

Saxos betydning

En af den vigtige årsager til myten om Absalon, er Saxos danmarkshistorie. Vi skal dog huske på, at det var Absalon selv, der bestilte arbejdet og derfor har Saxo uden tvivl være rigtig god ved både Absalon og Valdemar, da han beskrev dem og deres gerninger. Mange historikere har siden hen lænet sig op af Saxos Danmarkshistorie og brugt den, fordi den har været en af de få kilder til at få viden om første 200 år af det danske kongerige.

Det er først i nyere tid at man har opdaget, at Saxos beretninger ikke passer. Inden for historie må beretninger som kilde (altså fortællinger om fortiden) ofte bøje sig for kilder som genstande og spor (altså det vi kunne kalde beviser). Men selvom at det nu er mange år siden, at arkæologerne fandt disse beviser, forbliver Absalon Københavns grundlægger i de flestes bevidsthed. Det skyldes først og fremmest, at de fleste voksne selv har lært dette i skolen, og at skolebøger den dag i dag stadig fortæller om Absalon som Københavns grundlægger.

Guldalderen

En anden vigtig årsag skal findes i den periode som vi kalder "Guldalderen". Det var en tid i Danmarkshistorien fra ca. 1800-1850, hvor Danmark led meget store nederlag. Blandt andet mistede vi Norge efter Napoleonskrigene og landet gik statsbankerot. Midt i alt den elendighed, der ramte landet havde man brug for at have noget at være stolt af, og derfor begyndte man i Guldalderen at dyrke fortiden og historien. Man kan sige, at man begyndte at grave i fortiden efter guldet. Der blev malet utroligt mange malerier, der fremstillede fortidens begivenheder, og skolebøgerne var fyldt med beretninger om de modige vikinger, det stærke og store Danmark og om danskerne som et helt særligt og stærkt folkefærd. Selvom Guldalderen begyndte at ebbe ud midt i 1800-tallet fortsatte den nationale bevidsthed med at vokse. Danskerne var vilde med historie og det var fortsat tydeligt at se i kunsten helt frem til starten af 1900-tallet. Den nationale bevidsthed blev nemlig voldsomt forøget efter nederlaget i 1864, hvor Danmark mistede 1/3 af dit samlede areal ved tabet af Slesvig og Holsten. Men da disse tyske områder nu var væk, bestod Danmark udelukkende at et land med danskere, der talte dansk, havde danske traditioner og derfor kunne den danske nationalfølelse vokse sig så stor som den gjorde. Det er ikke tilfældigt at netop rytterstatuen der står over for Christiansborg Slot er fra 1901 og at den blev opført i forbindelse med markeringen af Absalons død 700 år tidligere. Absalonfiguren på Københavns rådhus er i øvrigt fra 1902.

Myten fastholdes

Tilbage står spørgsmålet så: Hvorfor har det været så nemt at sælge historien om Absalon som Københavns grundlægger? Svaret er, at det er fordi det dels er en nem historie: "Først var der ingen by, så kom Absalon, og så blev der lavet en by". Den historie er meget nemmere og enklere end at skulle berette om, hvordan byen over 300 år vokser sig fra et fiskerområde til landets mægtigste by. De fleste mennesker er ofte ligeglade med den rigtige historie, men de er ikke ligeglade med, om det er en god eller en dårlig historie. Dels skyldes det også, at denne nemme udgave giver danskerne og københavnere en mulighed for at skabe en fælles fortælling om byen og dermed en måde, hvorpå de kan opbygge deres identitet og deres historiebevidsthed. Hvis myten om Absalon som Københavns grundlægger dør, er københavnere efterladt med en kedelig historie om en by, der opstod ligesom alle andre byer i Danmark og uden en heltehistorie om den seje Absalon, der ikke bare grundlagde København, men som tog på togter og var bedsteven med kongen.

Bilag 5: Historiebrug- og misbrug af Absalon

I skal nu lave en planche, der kombinerer jeres viden om Absalon med jeres viden om historiebrug. I skal finde eksempler på så mange af de 6 former for historiebrug, som I kan finde. Herunder er en række links du kan bruge, og ellers kan du søge på "Absalon" på google. - Så vil du opdage, at mange ting i dag er opkaldt efter Absalon. Det er ikke teksten, der er det vigtigste, men derimod billederne. Man kan dog være nødt til at læse dele af teksten for at finde ud af, hvordan Absalons navn er blevet brugt, i hvilke sammenhænge og med hvilket formål, dvs. at kunne fortælle hvilken form for historiebrug, der er tale om.

Når du bruger kunstbilleder og monumenter der fremstiller Absalon, er det en rigtig god ide at holde øje med, hvornår værket er fra. Det har nemlig sikkert en ret stor betydning for, hvorfor værket blev skabt dvs. hvad man har brugt historien om Absalon til.

Planchen skal bestå af en masse eksempler på brug af historie. Til det enkelte billede skal der stå, hvilken form for historiebrug, der er tale om og hvad formålet har været med den.

<http://www.danmarksborgcenter.dk/da/en-dag-paa-borgen/absalon>

<https://natmus.dk/historisk-viden/temaer/biskop-absalon/>

<https://www.booking.com/hotel/dk/absalon.da.html>

http://denstoredanske.dk/Danmarks_geografi_og_historie/Danmarks_historie/Danmark_f%C3%B8r_Reformationen/Absalon

<https://soroeklosterkirke.dk/page/705/absalon>

<https://kbhbilleder.dk/kbh-museum/51299>

<https://www.gucca.dk/absalon-bog-p209999>

<http://www.universitypress.dk/shop/absalon-og-esbern-3588p.html>

<https://www.imdb.com/title/tt0929638/>

<https://natmus.dk/museer-og-slotte/nationalmuseet/undervisning-paa-nationalmuseet/undervisningsmaterialer/ungdomsuddannelserne/historien-om-danmark/kronologi-som-vaerktoej/naar-historien-maa-skrives-om/kilder-naar-historien-maa-skrives-om/>

<http://www.roskildehistorie.dk/oversigter/moenter/moenter8.htm>

<https://da.wikipedia.org/wiki/Vendere>

<https://kalklandet.dk/historie/absalons-korstog/mere>

<https://da.wikipedia.org/wiki/Absalon-klassen>

https://da.wikipedia.org/wiki/Gesta_Danorum

<https://phabsalon.dk/>

https://da.wikipedia.org/wiki/Folkehuset_Absalon

<https://www.dr.dk/undervisning/dansk/tv-serien-historien-om-danmark>